

**DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT**

Arbeidsdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 OSLO

Deres ref.
13/1797

Vår ref.
13/5256 - EME

Dato
23.10.2013

Høring – endring i forskrift om sosiale tjenester til personer som ikke har fast bopel i Norge

Vi viser til Arbeidsdepartementets brev 22.7.2013 med vedlegg.

Justis- og beredskapsdepartementet har følgende merknader:

Bestemmelsen i forskrift om sosiale tjenester til personer uten fast bopel i Norge § 4 annet ledd gir et snevert unntak fra hovedregelen om at personer uten lovlig opphold i riket ikke har krav på individuelle tjenester etter lov om sosiale tjenester. Det fremgår av høringsnotatet at formålet med en eventuell endring ikke er å innskrenke rettighetene til personer uten lovlig opphold, men å bidra til en klargjøring av omfanget av retten til tjenester i nødssituasjoner. En ren oppheving av bestemmelsen (alternativ 1 i høringsnotatet) fremstår ikke umiddelbart som det mest hensiktsmessige i så måte.

Dersom bestemmelsen oppheves, vil norske myndigheter likevel ha plikt etter internasjonale konvensjoner til å yte i alle fall et minimum av bistand i en nødssituasjon. Å gå tilbake til en situasjon der kommunene henvises til ulovfestede nødrettsbetraktninger og tidvis uklare konvensjonsforpliktelser, synes lite tilfredsstillende for de som skal anvende regelverket. Behovet for å klarlegge hvor langt plikten til å hjelpe i en nødssituasjon rekker, var også begrunnelsen for at reglene i § 4 ble innført i 2011.

En ren opphevelse av bestemmelsene fremstår også – og først og fremst – som uheldig ut fra rettssikkerhetshensyn og menneskerettslige hensyn. All den tid personer som oppholder seg i Norge har et krav på en viss bistand i nødssituasjoner, er det vanskelig å se hvordan det kan bidra til klargjøring av regelverket og disse personenes rettigheter å fjerne enhver nasjonal gjennomføringsbestemmelse. Det er heller ikke opplagt at fravær av en forskriftsbestemmelse får som konsekvens at det ikke eksisterer klagerett etter forvaltningsloven i tilfeller som dette.

Postadresse
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Kontoradresse
Gullhaug Torg 4a
0484 Oslo

Telefon - sentralbord
22 24 90 90
Org.nr.: 972 417 831

Plan- og
administrasjonsavdelingen
Telefaks
22 24 95 34

Saksbehandler
Elin M Elverhøy
22 24 55 29
elin.elverhoy@jd.dep.no

Uavhengig av årsaken til det ulovlige oppholdet dreier det seg om personer i akutt nød, og det synes derfor særlig viktig at vi så langt som mulig har klare og tilgjengelige nasjonale regler. Også hensynet til våre konvensjonsforpliktelser tilsier at rettighetene hjemles i lov eller forskrift.

En klargjøring av rekkevidden av kommunens plikter overfor personer uten lovlig opphold må derfor etter vårt syn skje gjennom en presisering av forskriften (alternativ 2). Vi stiller imidlertid spørsmål om de foreslåtte presiseringer er tilstrekkelige for å oppnå dette.

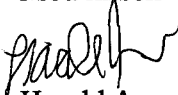
Forslaget om å tilføye i § 4 annet ledd første punktum at retten til bistand i en nødssituasjon bare gjelder «i en kort periode» synes ikke å bidra til klargjøring av rettstilstanden. Det sentrale vil uansett være kravet i annet punktum om at retten til bistand gjelder fram til vedkommende i praksis kunne ha forlatt landet. Av samme årsaker synes det vanskelig å angi et bestemt antall dager i forskriften. For personer fra EØS-området vil det muligens normalt være slik at det praktiske rundt utreise kan ordnes i løpet av noen få dager, men for personer fra andre deler av verden antar vi at dette vil kunne variere sterkt fra sak til sak.

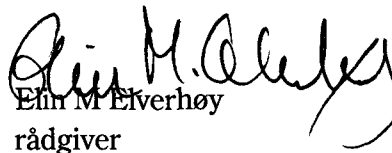
Vi stiller også spørsmål ved hvor langt manglende medvirkning til egen retur vil sette til side de nødrettsbetraktninger som ligger til grunn for retten til bistand i første omgang. I høringsnotatet redegjøres det for hvordan regelverket på dette området ble innført for å hindre at personer skulle kunne sulte og fryse i hjel som følge av at de ikke hadde rett til bistand. Vi antar at plikten til å bistå personer i en slik akutt situasjon vil kunne bestå uavhengig av hvorvidt personen har medvirket til å muliggjøre egen retur.

I høringsnotatet tas heller ikke opp de særskilte spørsmål som reises i saker der personen som søker støtte, har ansvaret for mindreårige barn.

Vi savner i det hele tatt en nærmere redegjørelse for hvilke forpliktelser norske myndigheter har etter de internasjonale konvensjonene Norge er bundet av på området. Vi forutsetter at en eventuell presisering av reglene i forskrift til lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen holder seg innenfor rammen av våre internasjonale forpliktelser. Når man som her legger opp til det minimum av ytelsen som følger av konvensjonene, forutsetter det at man så langt som mulig søker å fastslå innholdet i disse.

Med hilsen

Harald Aass
fagdirektør

Elin M. Elverhøy
rådgiver